

«Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» [Електроний ресурс], Режим доступу :<http://www.rada.gov.ua>. 8. Решетников А.В. Финансовый менеджмент в системе обязательного медицинского страхования. Экономика здравоохранения. [Електроний ресурс] , Режим доступу: <http://www.medi.ru>. 9. Страхування: Підручник / за ред. В. Д. Базилевича. – К.: Знання, 2008 – 1019 с.

Надійшла до редколегії 16.07.2013 р.

УДК 369.06

Модель визначення оптимального розміру страхового тарифу обов'язкового соціального медичного страхування / Молозіна Н. А. // Вісник НТУ «ХПІ». Серія: Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства – Харків: НТУ «ХПІ». – 2013. – № 49 (1022). – С. 98–109. – Бібліогр.: 9 назв.

В статье предложено модель определения оптимального размера страхового тарифа обязательного социального медицинского страхования, которая основана на проведении оценки степени социальных рисков и их оптимизации за счет учета результатов оценивания при определении размера страхового тарифа.

Ключевые слова: страховой тариф, обязательное социальное медицинское страхование, структура страхового тарифа, социальные риски, страховые средства.

The insurance tariff optimal size's definition model of the obligatory social medical insurance, based on the estimation exercising of the social risks' degree and their optimization on the account of the estimation results at definition of the insurance tariff size, is offered in the article.

Keywords: insurance tariff, obligatory social medical insurance, the structure of insurance tariff, social risks, insurance means.

УДК 336.13.051

О. В. ПОРТНА, канд. екон. наук, доц., ХІНЕМ, Харків

ФІНАНСОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ ЯК СКЛАДОВА СУКУПНОГО ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ

У статті досліджено підходи до визначення фінансового потенціалу банку. Запропоновано визначення фінансового потенціалу комерційних банків як складової сукупного фінансового потенціалу країни. Розглянуто основні показники діяльності банків з точки зору формування, функціонування та використання як їх фінансового потенціалу та сукупного фінансового потенціалу України.

Ключові слова: комерційні банки, фінансовий потенціал банку, сукупний фінансовий потенціал країни.

Вступ. Зміни зовнішнього середовища, проблеми діяльності комерційних банків та надання банківських послуг, серед яких: недостатня капіталізація банківських установ, недосконалість вимог до якості та диверсифікації і ліквідності їх активів, дисбаланс між очікуваною доходністю і спроможністю компенсувати прийняті ризики, відсутність ефективної системи захисту прав споживачів банківських послуг, низький рівень прозорості діяльності

банківських установ, недостатня інституційна спроможність інститутів державного регулювання, позначається на спроможності вживати заходів з підвищення ефективності діяльності банківських установ та поліпшення їх результатів як складових сукупного фінансового потенціалу України задля зміцнення останнього.

Фінансовий потенціал банківської системи як складова сукупного фінансового потенціалу України набуває особливої актуальності в умовах розвитку фінансової економіки, поширення банківського сектору. Актуалізуються питання дослідження діяльності банківських установ, їх результатів, створення об'єктивних передумов їх використання з метою збільшення обсягів продажів, прибутків банківських установ, тобто і зміцнення сукупного фінансового потенціалу країни. Тому особливої значущості набуває забезпечення стійкості банківської системи, визначення пріоритетів спрямування фінансових ресурсів, запасів, засобів, результатів діяльності, капіталу комерційних банків через відповідні механізми та інструменти на розвиток економіки України, досягнення цілей національного добробуту.

Аналіз останніх досліджень та літератури. Сутність, складові та засоби фінансового потенціалу банківських установ майже завжди були предметом серйозних наукових досліджень. Останнім часом ці проблеми розглядали у своїх працях вітчизняні та зарубіжні вчені та практики такі як: О. Васюренко, Г. Лазаренкова, М. Савлук, А. Мороз, А. Лузин, О. Воробйова, Е. Каврук, Ю. Сердюк-Копчекчі, С. Вольська, Я. Кривич та багато інших. Незважаючи на різноплановість та глибину проведених досліджень питання місця фінансового потенціалу банків у сукупному фінансовому потенціалу країни залишаються недостатньо розкритими та обґрунтованими і потребують додаткового опрацювання. Це стосується формування, функціонування та використання фінансового потенціалу банківського сектору у складі сукупного фінансового потенціалу країни і є досить актуальними як із наукового, так і з практичного погляду. Адже банкіри постійно шукають нові, досконаліші та привабливіші способи залучення та використання ресурсів, тим самим беручи активну участь у функціонуванні та зміцненні сукупного фінансового потенціалу України та підвищуючи стабільність як окремої банківської установи, всієї банківської системи, окремих суб'єктів економіки і країни загалом.

Мета досліджень, постановка проблеми. Дослідити підходи до визначення фінансового потенціалу банків, взаємозв'язок фінансового потенціалу комерційних банків з іншими складовими сукупного фінансового потенціалу України. Розглянути підходи до оцінки фінансового потенціалу банківського сектору у складі сукупного фінансового потенціалу. Розкрити перспективи розвитку банківської системи як складової фінансового потенціалу країни.

Результати досліджень. Наукові підходи й інструментарій підвищення ефективності діяльності комерційних банків мають виняткове значення для розвитку банківської системи, окремих суб'єктів господарювання і країни загалом, а отже і зміцнення сукупного фінансового потенціалу України. Слабкі позиції України у банківській сфері, з врахуванням сучасних умов фінансіаризації та глобалізації, є неприйнятними для суспільства та економіки з кількох причин – це складність та хаотичність державного регулювання, обмеженість фінансового потенціалу фактичних і потенційних інвесторів та недовіра до банківського сектору, нестабільність залучення та використання фінансового потенціалу комерційних банків. Все це обмежує діяльність комерційних банків, їх ефективну взаємодію з іншими суб'єктами економіки, а отже і участь у зміцненні фінансового потенціалу країни.

Як вже зазначалося вище у багаточисленних наукових доробках широко розглянуто фінансовий потенціал банків. Наведемо деякі з них. Досліджуючи кредитно-інвестиційний потенціал банків України, О. Воробйова визначила, що під фінансовим потенціалом слід розуміти суму власного капіталу та зобов'язань [1, с. 10].

Розглядаючи фінансову стійкість банку та механізми її забезпечення, С. Вольська визначила фінансовий потенціал банку, що означає наявність ресурсів у даний період часу, можливості їх подальшого формування та забезпечення ефективного руху банківських ресурсів у перспективі [2, с. 8].

Аналізуючи фінансовий потенціал суб'єктів господарювання як чинник сталого розвитку ринкової економіки, В. Глущенко зазначив, що «саме фінансовий потенціал є основою всіх інших видів потенціалу. Він характеризує минуле, теперішнє і майбутнє сукупністю показників, які повинні як кількісно (ресурси), так і якісно (результат) визначити розвиток суб'єкта

господарювання. Виходячи з цього, фінансовий потенціал є сукупність ресурсів та результатів діяльності, що забезпечує розвиток суб'єкта на найближчу та довгострокову перспективу» [3, с. 21].

Ці визначення розглядають різні аспекти фінансового потенціалу, виходячи з понятійної неконкретності останнього, що виникає в силу масовості та різноманітності явищ, які він описує. Тобто можемо констатувати, що виправдано існування безлічі різноаспектних підходів до фінансового потенціалу банків: ресурсний, результативний, фактографічний, змішаний тощо. У такому різноманітті не слід забувати про сутність банківської діяльності, а тобто і про специфіку фінансового потенціалу банків у складі сукупного фінансового потенціалу країни (СФПК), що обумовлюється функцією перерозподілу з одних сфер різновидів обігу та використання в інші без переходу критичних меж, загрози, загибелі, руйнування. Перерозподіл полягає в тому, що фінансові ресурси, вивільнені на окремих стадіях відтворювального процесу, з допомогою банківської системи спрямовуються в інші сектори економічної системи, що прискорює обіг капіталу, сприяє прогресивному коригуванню всієї структури виробництва, створює можливості для запровадження новітніх технологій [4, с. 7], отже сприяє розвитку інших суб'єктів економіки, а, відтак, зміцненню сукупного фінансового потенціалу країни.

На основі наведених визначень та проведеного аналізу розглянемо фінансовий потенціал комерційних банків як складових СФПК, що можемо розуміти як функціонування сукупності ресурсів, запасів, засобів та результатів діяльності комерційних банків як капіталу, забезпечуючи зростання вартості, доходу, досягнення соціально-економічних ефектів й розвитку як окремих суб'єктів економіки, так і країни загалом у найближчій та довгостроковій перспективах.

Розглянемо функціонування фінансового потенціалу комерційних банків у складі СФПК. Досліджуючи фінансовий потенціал України С. Шумська враховує у його складі тільки статутній капітал банківської системи зазначаючи, що оскільки в організаційному плані фінансовий ринок є сукупністю ринкових фінансових інституцій, які супроводжують потоки коштів від власників фінансових ресурсів до користувачів, їх власний капітал окремо включено у величину сукупного фінансового потенціалу країни (як суб'єктів,

що роблять важливий внесок у його формування). Тому у розрахунках ФП України окремою складовою виділено блок ресурсів фінансового ринку, до якого віднесено лише обсяги статутного капіталу комерційних банків БС [5, с. 60-61].

Але, враховуючи вищезазначене, цей підхід є невиправданим. Поділяємо думку В. Глушенка, що протиставляти фінансовий потенціал фінансовим ресурсам немає сенсу. Ресурси торкаються глибинних засад господарської поведінки суб'єкта, визначаючи стратегічну лінію перетворень та збочень у діяльності суб'єкта. Саме тому ресурси знаходяться у полі зору дослідників, визначають центр їх наукової уваги. В той же час необхідно зважити на те, що ресурси є «запас», а не «потік», грошових засобів, який враховує фінансовий потенціал суб'єктів господарювання. Вимірювання фінансового потенціалу не може спиратись на «запас»; воно неодмінно передбачає і вимір «потоків» цих ресурсів [3, с. 15].

Таким чином, узагальнюючи можна зазначити, що аналіз функціонування фінансового потенціалу комерційних банків у складі СФПК повинен спиратись на комплексний розгляд ресурсів, потоків, запасів, засобів та результатів їх діяльності. А наведені вище підходи до визначення фінансового потенціалу комерційних банків є тому підтвердженням. Тому, вважаємо за доцільне провести такий аналіз.

За даними Національного банку України станом на 01 січня 2013 року капітал банків становив 169,8 млрд. грн., або 15,1% пасивів банків. Сплачений зареєстрований статутний капітал банків становив 175,4 млрд. грн. Зобов'язання банків на 01 січня 2013 року становили 957,4 млрд. грн. Основними складовими зобов'язань були: кошти фізичних осіб – 364,7 млрд. грн., або 38,1%; кошти суб'єктів господарювання – 202,6 млрд. грн., або 21,2%; міжбанківські кредити та депозити – 119,3 млрд. грн., або 12,5%. Структура коштів фізичних осіб у банках така: строкові кошти – 289,5 млрд. грн., або 79,4%; кошти на вимогу – 75,2 млрд. грн., або 20,6%. Активи банків України на 01 січня 2013 року становили 1 127,3 млрд. грн., загальні активи – 1 267,8 млрд. грн. Структура загальних активів банків така: готівкові кошти, банківські метали та кошти в Національному банку України – 5,1%; кореспондентські рахунки, що відкриті в інших банках, – 7,9%; кредити надані – 63,7%;

вкладення в цінні папери – 8,2%; дебіторська заборгованість – 5,1%; основні засоби та нематеріальні активи – 4,3%; нараховані доходи до отримання – 4,2%; інші активи – 1,5% [6].

За станом на 01.01.2012 капітал банків за 2011 рік зріс на 16,9% і за станом на 01.01.2012 становив 161,0 млрд. грн., або 15,2% пасивів банків. Сплачений зареєстрований статутний капітал банків збільшився на 17,8% – до 171,9 млрд. грн. Зобов'язання банків зросли на 11,6% – до 897,6 млрд. грн. Основними складовими зобов'язань на 01.01.2012 були: кошти фізичних осіб – 306,2 млрд. грн., або 34,1%; кошти суб'єктів господарювання – 186,2 млрд. грн., або 20,7%; міжбанківські кредити та депозити – 166,5 млрд. грн., або 18,6%. Структура коштів фізичних осіб у банках така: строкові кошти – 237,4 млрд. грн., або 77,5%; кошти на вимогу – 68,8 млрд. грн., або 22,5%. Активи банків України збільшилися на 12,4% і на 01.01.2012 становили 1 058,6 млрд. грн., загальні активи – 1 212,9 млрд. грн. Структура загальних активів банків така: готівкові кошти, банківські метали та кошти в Національному банку України – 4,9%; кореспондентські рахунки, що відкриті в інших банках – 6,5%; кредитні операції – 68,0%; вкладення в цінні папери – 7,2%; дебіторська заборгованість – 3,4%; основні засоби та нематеріальні активи – 4,6%; нараховані доходи до отримання – 4,4%; інші активи – 1,0% [6].

За станом на 01 січня 2011 року власний капітал банків склав 141,7 млрд. грн. або 15,0 % пасивів банків. Власний капітал банків має таку структуру. Сплачений зареєстрований статутний капітал складає 102,9% від капіталу; дивіденди, що спрямовані на збільшення статутного капіталу – 0,3%; емісійні різниці – 6,0%; загальні резерви та фонди банків – 8,9%; результати минулих років – (-20,5%); результати звітного року, що очікують затвердження – 0,3%; результати поточного року – (-6,2%); результат переоцінки основних засобів, нематеріальних активів, цінних паперів у портфелі банку на продаж та інвестицій в асоційовані компанії – 8,3%. Зобов'язання банків становили 803,8 млрд. грн. Основні складові зобов'язань: кошти фізичних осіб – 270,7 млрд. грн., або 33,7% від зобов'язань; строкові вклади (депозити) інших банків та кредити, що отримані від інших банків, – 172,8 млрд. грн., або 21,5%; кошти суб'єктів господарювання – 144,0 млрд. грн., або 17,9%. Банки мають таку структуру коштів населення з точки зору строковості. Строкові кошти складають 206,6 млрд. грн., або 76,3% від загальної суми коштів населення, а

кошти на вимогу – 64,1 млрд. грн., або 23,7%. Активи банків становили 945,5 млрд.грн., загальні активи – 1 090,1 млрд. грн [6].

Банки мають таку структуру загальних активів. Готівкові кошти, банківські метали та кошти в НБУ – 4,9% від суми загальних активів, залишки коштів на коррахунках, що відкриті в інших банках – 6,2%, кредитні операції – 69,3%, вкладення в цінні папери – 7,7%, дебіторська заборгованість – 1,9%, основні засоби та нематеріальні активи – 4,0%, нараховані доходи до отримання – 4,6%, інші активи – 1,4% [6].

Аналізуючи результати діяльності комерційних банків на основі даних НБУ, розглянемо їх доходи та витрати. Доходи банків України у 2012 році порівняно з 2011 роком збільшилися на 5,4% і становили 150,4 млрд. грн. Витрати банків України зменшилися на 3,3% і становили 145,5 млрд. грн. За 2012 рік система банків отримала прибуток у розмірі 4,9 млрд. грн. (за 2011 рік – збиток 7,7 млрд. грн.). Доходи банків України у 2011 році порівняно з 2010 роком збільшилися на 4,3% і становили 142,8 млрд. грн. Витрати банків України за зазначений період збільшилися на 0,4% і становили 150,5 млрд. грн. Доходи банків у 2010 році порівняно з 2009 роком скоротились на 4,3% і склали 136,8 млрд. грн. Витрати банків скоротились на 17,4% і склали 149,9 млрд. грн. Від’ємний фінансовий результат по системі банків на 01.01.2011 склав 13,0 млрд. грн., що майже втричі менше, ніж за станом на 01.01.2010 (38,4 млрд. грн.) [6].

Як бачимо з наведених даних та таблиці 1, показники і результати діяльності банків постійно покращуються, що позитивно впливає як на фінансовий потенціал комерційних, так безпосередньо і на СФПК.

Приєднуємось до думки Ж. Довгань, що у механізмі забезпечення фінансової стійкості банківської системи одне з провідних місць належить інструментам монетарної політики [7, с. 223]. Їх можемо також вважати інструментами регулювання та зміцнення фінансового потенціалу.

Таблиця. Основні показники діяльності банків України (млн.грн.)*

№	Назва показника	01.01.2010	01.01.2011	01.01.2012	01.01.2013
1.	Кількість банків	182	176	176	176
1.1	з них: з іноземним капіталом	51	55	53	53
	у т.ч. зі 100% іноземним капіталом	18	20	22	22
2.	Частка іноземного капіталу у статутному капіталі банків, %	35,8	40,6	41,9	39,5
	Активи				
I.	Активи банків	880 302	942 088	1 054 280	1 127 192
	Загальні активи	1 001 626	1 090 248	1 211 540	1 267 892
1.	Готівкові кошти та банківські метали	21 725	26 749	27 008	30 346
2.	Кошти в НБУ	23 337	26 190	31 310	33 740
3.	Кореспондентські рахунки, що відкриті в інших банках	51 323	67 596	78 395	99 472
4.	Кредити надані	747 348	755 030	825 320	815 327
	з них:				
4.1	кредити, що надані суб'єктам господарювання	474 991	508 288	580 907	609 202
4.2	кредити, надані фізичним особам	222 538	186 540	174 650	161 775
5.	Довгострокові кредити	441 778	420 061	426 430	394 246
5.1	з них: довгострокові кредити суб'єктам господарювання	244 412	262 199	290 348	276 683
6.	Прострочена заборгованість за кредитами	69 935	84 851	79 292	72 520
7.	Вкладення в цінні папери	39 335	83 559	87 719	96 340
8.	Резерви під активні операції банків	122 433	148 839	157 907	141 319
	Пасиви				
II.	Пасиви, усього	880 302	942 088	1 054 280	1 127 192
1.	Капітал	115 175	137 725	155 487	169 320
1.1	з нього: сплачений зареєстрований статутний капітал	119 189	145 857	171 865	175 204
1.2	Частка капіталу у пасавах	13,1	14,6	14,7	15,0
2.	Зобов'язання банків	765 127	804 363	898 793	957 872
	з них:				
2.1	кошти суб'єктів господарювання	115 204	144 038	186 213	202 550
	з них: строкові кошти суб'єктів господарювання	50 511	55 276	74 239	92 786
2.2	кошти фізичних осіб	210 006	270 733	306 205	364 003
	з них: строкові кошти фізичних осіб	155 201	206 630	237 438	289 129
	Довідково:				
1	Регулятивний капітал	135 802	160 897	178 454	178 909
2	Достатність (адекватність) регулятивного капіталу (H2)	18,08	20,83	18,90	18,06
3	Доходи	142 995	136 848	142 778	150 449
4	Витрати	181 445	149 875	150 486	145 550
5	Результат діяльності	-38 450	-13 027	-7 708	4 899
6	Рентабельність активів, %	-4,38	-1,45	-0,76	0,45
7	Рентабельність капіталу, %	-32,52	-10,19	-5,27	3,03

* За даними Національного банку України [Електронний ресурс] : офіційне Інтернет-представництво. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index> – Назва з екрану [6].

Тобто розвиток та посилення стійкості банківської системи, зміцнення її фінансового потенціалу завжди були та залишаються основними засадами грошово-кредитної політики України. Стабільна грошова одиниця, а також ужиття заходів, спрямованих на розвиток та посилення стійкості банківської системи, сприяли подальшому розширенню ресурсної бази банків. Обсяг депозитів фізичних осіб за 2011 рік збільшився на 13,1%, за 7 місяців 2012 року – на 11,3%. Вклади в національній валюті зростали більшими темпами порівняно з депозитами в іноземній валюті. Проте динаміка обсягів кредитування поки що є нестабільною. Якщо у 2011 році приріст обсягів кредитування банками реального сектору становив 14,9%, то за 7 місяців 2012 року – 1,6 %. Така нестабільність пов'язана насамперед із наявністю значних зовнішніх ризиків та невизначеністю щодо подальшого розвитку ситуації на ринках [8].

Відповідно до основних засад грошово-кредитної політики України на 2013 рік, у міру досягнення основної цілі підтримуватиметься діяльність Уряду щодо забезпечення високих темпів економічного розвитку. Така робота концентруватиметься насамперед в площині створення умов для активізації кредитної діяльності банків. Залежно від ситуації на грошово-кредитному ринку розглядатиметься питання щодо надання відповідних монетарних стимулів, вживатимуться заходи щодо підвищення рівня капіталізації банків, покращення якості їх кредитного портфеля, удосконалення законодавчої бази, що регулює кредитну діяльність, стимулювання заощаджувальної активності населення [8]. Що, на нашу думку, позитивно вплине як на фінансовий потенціал комерційних банків так і на весь сукупний фінансовий потенціал України.

Висновки. Фінансовий потенціал комерційних банків як складову сукупного фінансового потенціалу країни треба розуміти як функціонування сукупності ресурсів, запасів, засобів та результатів діяльності комерційних банків як капіталу, забезпечуючи зростання вартості, доходу, досягнення соціально-економічних ефектів й розвитку як окремих суб'єктів економіки, так і країни загалом у найближчій та довгостроковій перспективах. Такий підхід надасть можливість комплексно досліджувати формування, функціонування та

використання як фінансового потенціалу комерційних банків, так і його роль та значення як складової сукупного фінансового потенціалу України.

Список літератури: 1. *Воробйова О.І.* Кредитно-інвестиційний потенціал банків України : автореф. дис... докт. екон. наук: 08.00.08 / *Воробйова О.І.* – Донецьк, 2011. – 39 с. 2. *Вольська С.П.* фінансова стійкість банку та механізми її забезпечення : автореф. дис...канд. екон. наук : 08.00.08 / *Вольська С.П.* – Київ, 2011. – 18 с. 3. *Глуценко В.В.* Концептуальні основи формування фінансового потенціалу суб'єктів господарювання в Україні / *В.В. Глуценко* // Фінансовий потенціал суб'єктів господарювання як чинник сталого розвитку ринкової економіки : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 1 лют. 2013 р., Харків. – Х., 2013. – С. 13–25. 4. *Базилевич В.Д.* Розвиток фінансового ринку в сучасних умовах / *В.Д. Базилевич* // Фінанси України. – 2009. – № 12. – С. 5–12. 5. *Шумська С.С.* Фінансовий потенціал України: методологія визначення та оцінки / *С.С. Шумська* // Фінанси України. – 2007. – № 5. – С. 55–64. 6. Національний банк України [Електронний ресурс] : офіційне Інтернет-представництво. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index> – Назва з екрану. 7. *Довгань Ж. М.* Антикризове регулювання, банківський нагляд і монетарна політика в механізмі забезпечення фінансової стійкості банківської системи / *Ж.М. Довгань* // Бізнес-інформ. – 2013. – № 2. – С. 222 – 227. 8. Основні засади грошово-кредитної політики на 2013 рік. Національний банк України [Електронний ресурс] : офіційне Інтернет-представництво. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index> – Назва з екрану.

Надійшла до редколегії 22.05.2013

Фінансовий потенціал комерційних банків як складова сукупного фінансового потенціалу України / Портна О. В. // Вісник НТУ «ХПІ». Серія: Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства – Харків: НТУ «ХПІ». – 2013. – № 49 (1022). – С. 109–118. – Бібліогр.: 8 назв.

В статті досліджені підходи к определению фінансового потенціала банку. Предложено определение фінансового потенціала коммерческого банка как составляющей совокупного фінансового потенціала страны. Рассмотрены основные показатели деятельности банков с точки зрения формирования, функционирования и использования как их фінансового потенціала так и совокупного фінансового потенціала Украины.

Ключевые слова: коммерческие банки, фінансовый потенціал банка, совокупный фінансовый потенціал страны.

The article highlights the study of approaches to definition of the financial potential of a bank. The definition of the financial potential of a commercial bank as a component of the combined financial potential of the country has been suggested. The key performance indicators of banking have been analyzed from the viewpoint of formation, functioning and application of their financial potential as well as of the combined potential of Ukraine.

Keywords: commercial banks, financial potential of a bank, combined financial potential of the country.

УДК 332.012.324

Т. В. П'ЯТАК, канд. техн. наук, доц., НТУ «ХПІ»;
А. Ю. ГАЛЬЦОВ, студент, НТУ «ХПІ».

ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ: АНАЛІЗ ТЕОРЕТИЧНИХ НАДБАНЬ

В статті розглянуті різноманітні підходи до формування ефективної структури капіталу та основні напрямки вивчення цього питання; описуються критерії оптимізації структури капіталу.